

Proviand

Dienstreis

Met de doorgewinterde bestuurder wiens spreekwoordelijke tassen ik lang geleden beroepshalve mocht dragen, was ik een weekje op buitenlandse dienstreis. Het overvolle programma voerde ons van hot naar her. Gelukkig behandelden de autoriteiten ons uiterst efficiënt. Steeds als eersten het vliegtuig uit, in een auto met zwaailichten het vliegveld af, fluks naar onze bestemming gebracht, geen douane gezien, dat soort werk.

In de tijdelijke nabijheid die kan ontstaan als je een poos met elkaar onderweg bent, vertrouwde de baas me toe dat de macht die zijn positie met zich bracht, verslavend werkte. Niet alleen omdat hij er invloed mee kon uitoefenen op de loop der dingen, maar ook vanwege de emolumenten: de egards, het ontzag, de voorkomende behandeling, de ervaring dat men voor je klaar staat en dat iedereen iets van je wil.

Goodies

In het boek “Macht! Van instinct tot integriteit” van Oscar David lees ik dat je de *goodies* die gepaard gaan met zo’n machtspositie *narcissistic supplies*, narcistisch proviand, noemt. Wie dat verslavende voedsel tot zich neemt, wordt erdoor in zijn positie bevestigd en dat is een bijzonder prettige ervaring die naar meer smaakt.

Het boek van David kun je op zeker drie manieren kunt lezen. Bijvoorbeeld als de boeiende professionele autobiografie van een consultant die voortdurend op zoek is naar manieren om de defensiemechanismen te doorzien van zijn egostructuur, die hem vervormd naar alles laat kijken – om aan te sluiten bij de taal van het boek. David ontdekt dat hij in enneagramtermen “Type 3, de scoorder” is. Die “...wordt gedreven door succes en vermijdt falen. (...) Het creëren van een succesvol imago helpt dan om status te verwerven en de gewenste doelen op efficiënte wijze te behalen.” En zo valt het boek ook te lezen: als de geslaagde representatie van een succesvolle boardroomconsultant die besturen van academische ziekenhuizen coacht, directieleden van grote bouwbedrijven, directeuren-generaal, een raad van bestuur, divisiedirecteur, bestuursvoorzitter. *Blue collar workers* en kantoorbedienden komen er niet in voor.

Waarden

Minder geslaagd vind ik zijn conceptualisatie van macht in 1.0, 2.0 en 3.0 – van het laatste is sprake als macht met integriteit wordt uitgeoefend, aldus David. Dat doen we als we “in staat zijn naar onze diepste waarden te handelen wanneer we keuzes maken die de toekomst van anderen beïnvloeden” en dan gaat er “kracht, waardigheid en inspiratie van uit”. En de waarden “...die we belangrijk vinden komen niet uit ons hoofd, maar zijn zaken die we diep van binnen als wezenlijk ervaren.” Alles goed en wel, maar zo construeert David een subjectief machtsbegrip dat niet voor tegenspraak vatbaar is en ons daardoor professioneel gezien *au fond* niet erg vooruit helpt.

Lekker

Terug naar de narcistische proviand. In procesmanagement komt altijd wel langs dat mensen onwrikbaar op hun standpunten lijken te staan. Geen wonder, want de (im)materiële investeringen in een standpunt zijn groot en je standpunt inruilen voor een ander is dus kostbaar. Dan kan het helpen, een standpunt te ontbinden in factoren: welke belangen dient iemand daarmee, aan welke behoeften komt het tegemoet, en onder welke randvoorwaarden is het denkbaar dat hij in beweging komt? Het narcistisch proviand hoort tot het domein van de behoeften en het is dus raadzaam om niet alleen bij de ander de inventaris op te maken, maar ook in de eigen voorraadkamer te kijken: wat heb ik nog liggen dat de ander lekker vindt?

(David, Oscar *Macht! Van instinct tot integriteit*. Amsterdam: Mediawerf 2014)